

TŁUMACZENIE

UMOWA

między Unią Europejską a Gruzją w sprawie statusu misji obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji

UNIA EUROPEJSKA dalej zwana „UE”,

z jednej strony, oraz

GRUZJA, zwana dalej „państwem przyjmującym”,

z drugiej strony,

łącznie zwane dalej „stronami”,

UWZGLĘDNIAJĄC:

- zaproszenie od prezydenta Michaïła Saakaszwilego z dnia 11 września 2008 r.,
- wspólne działanie Rady 2008/736/WPZiB z dnia 15 września 2008 r. w sprawie Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji, EUMM Georgia,
- fakt, że niniejsza umowa nie będzie miała wpływu na prawa ani obowiązki stron wynikające z umów międzynarodowych ani innych instrumentów ustanawiających międzynarodowe sądy i trybunały, w tym ze Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1**Zakres stosowania i definicje**

1. Niniejsza umowa ma zastosowanie do misji prowadzonej przez Unię Europejską oraz do jej personelu.
2. Niniejsza umowa ma zastosowanie wyłącznie na terytorium państwa przyjmującego.
3. Na użytek niniejszej umowy:
  - a) „EUMM Georgia” oznacza misję obserwacyjną UE w Gruzji, ustanowioną przez Radę Unii Europejskiej na mocy wspólnego działania 2008/736/WPZiB, w tym jej części składowe, siły, jednostki, dowództwo i personel rozmieszczony na terytorium państwa przyjmującego i przydzielony do EUMM Georgia;
  - b) „szef misji” oznacza szefa misji EUMM Georgia, wyznaczonego przez Radę Unii Europejskiej;
  - c) „personel EUMM Georgia” oznacza szefa misji, personel oddelegowany przez państwa członkowskie i instytucje UE oraz państwa trzecie zaproszone przez UE do udziału w EUMM Georgia, a także personel międzynarodowy zatrudniony na podstawie umów przez EUMM Georgia, rozmieszczony w celu przygotowania, wsparcia i realizacji misji oraz personel wysłany przez państwo wysyłające lub instytucję UE w ramach misji. Termin ten nie obejmuje kontrahentów handlowych ani personelu miejscowego;
  - d) „dowództwo” oznacza dowództwo misji EUMM Georgia w Tbilisi;
  - e) „państwo wysyłające” oznacza każde państwo członkowskie UE lub państwo trzecie, które oddelegowało personel do EUMM Georgia;
  - f) „obiekty” oznaczają wszelkie budynki, pomieszczenia i tereny niezbędne do prowadzenia działalności przez EUMM Georgia oraz do zakwaterowania jej personelu;

- g) „personel miejscowy” oznacza osoby zatrudnione, które są obywatelami państwa przyjmującego lub które posiadają pozwolenie na stały pobyt w tym państwie;
- h) „wykonawca” oznacza każdą osobę dostarczającą EUMM Georgia towary lub świadczącą usługi na rzecz tej misji związane z działalnością EUMM Georgia.

Artykuł 2

Postanowienia ogólne

1. EUMM Georgia i jej personel przestrzegają praw i przepisów państwa przyjmującego i powstrzymują się od wszelkich działań i działalności niezgodnych z celami misji.
2. EUMM Georgia zachowuje niezależność w zgodnym z niniejszą umową wykonywaniu swoich funkcji. Państwo przyjmujące respektuje jednolity i międzynarodowy charakter EUMM Georgia.
3. Szef misji regularnie informuje rząd państwa przyjmującego o liczbie personelu EUMM Georgia przebywającego na terytorium państwa przyjmującego.

Artykuł 3

Identyfikacja

1. Członkowie personelu EUMM Georgia otrzymują karty identyfikacyjne EUMM Georgia wydane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych państwa przyjmującego, które pozwalają na ich identyfikację i które są obowiązani mieć stale przy sobie. Odpowiednie organy państwa przyjmującego otrzymują wzór karty identyfikacyjnej EUMM Georgia.
2. Pojazdy i inne środki transportu EUMM Georgia noszą wyraźne oznaczenia EUMM Georgia, których wzory dostarcza się odpowiednim organom państwa przyjmującego, lub określone dyplomatyczne tablice rejestracyjne wydane przez odpowiednie organy państwa przyjmującego.
3. EUMM Georgia ma prawo wywiesić flagę UE w siedzibie dowództwa i w każdym innym miejscu, samą lub wraz z flagą państwa przyjmującego, zgodnie z decyzją szefa misji. Na obiektach, pojazdach i mundurach EUMM Georgia mogą też być umieszczane krajowe flagi lub insygnia sił składających się na EUMM Georgia, zgodnie z decyzją szefa misji.

Artykuł 4

Przekraczanie granic i poruszanie się w obrębie terytorium państwa przyjmującego

1. Personel EUMM Georgia oraz majątek i środki transportu należące do misji przekraczają granice państwa przyjmującego, korzystając z oficjalnych przejść granicznych, portów morskich oraz międzynarodowych korytarzy powietrznych.
2. Państwo przyjmujące ułatwia EUMM Georgia i jej personelowi wjazd na swoje terytorium i wyjazd z niego. Poza kontrolą paszportową przy wjeździe na terytorium państwa przyjmującego i wyjeździe z niego, członkowie personelu EUMM Georgia posiadający dowód członkostwa w misji nie podlegają przepisom paszportowym, kontroli i procedurom celnym, przepisom wizowym i imigracyjnym ani jakimkolwiek formom kontroli imigracyjnej na terytorium państwa przyjmującego.
3. Personel EUMM Georgia nie podlega przepisom państwa przyjmującego w zakresie rejestracji i kontroli cudzoziemców, jednak nie nabywa on praw do stałego pobytu lub zamieszkania w obrębie terytorium państwa przyjmującego.
4. Zasoby i środki transportu EUMM Georgia służące wsparciu misji nie są objęte żadnymi kontrolami ani procedurami celnymi przy ich wjeździe na terytorium państwa przyjmującego, przejeździe przez nie lub wyjeździe z niego.
5. Pojazdy i statki powietrzne stanowiące wsparcie dla misji nie podlegają wymaganiom posiadania lokalnych licencji ani rejestracji. Stosuje się nadal odnośne standardy i przepisy międzynarodowe. W razie konieczności dokonywane są dodatkowe uzgodnienia, o których mowa w art. 20.
6. Personel EUMM Georgia może kierować pojazdami silnikowymi, statkami morskimi i powietrznymi w obrębie terytorium państwa przyjmującego pod warunkiem posiadania – odpowiednio – ważnych krajowych lub międzynarodowych praw jazdy, uprawnień kapitańskich lub licencji pilota. Państwo przyjmujące uznaje ważność praw jazdy lub pozwoleń posiadanych przez członków personelu EUMM Georgia, nie pobierając z tego tytułu podatków ani opłat.
7. EUMM Georgia i jej personel oraz należące do nich pojazdy, statki powietrzne i pozostałe środki transportu, sprzęt i zasoby korzystają z prawa do swobodnego i nieograniczonego poruszania się po całym terytorium państwa przyjmującego, w tym po jego wodach terytorialnych i przestrzeni powietrznej. W razie potrzeby możliwe jest zawarcie dodatkowych uzgodnień, zgodnie z art. 20 niniejszej umowy.

8. Do celów misji, personel EUMM Georgia i personel miejscowy zatrudniony przez EUMM Georgia może podczas podróży służbowych korzystać z dróg, mostów, promów, lotnisk i portów bez obowiązku uiszczania ceł, opłat, opłat drogowych, podatków i innych należności. EUMM Georgia nie jest zwolniona z uzasadnionych opłat za usługi zamówione i wykonane na zasadach odnoszących się do usług świadczonych na rzecz personelu państwa przyjmującego.

9. Zasoby i środki transportu EUMM Georgia służące wsparciu misji, które wjechały na terytorium państwa przyjmującego, przejechały przez nie lub z niego wyjechały przed wejściem w życie niniejszej umowy, nie są objęte żadnymi kontrolami ani procedurami celnymi.

Artykuł 5

Przywileje i immunitety przyznane EUMM Georgia przez państwo przyjmujące

1. Obiekty EUMM Georgia są nietykalne. Urzędnicy państwa przyjmującego nie mogą do nich wkraczać bez zgody szefa misji.

2. Obiekty EUMM Georgia, ich wyposażenie i inne przedmioty, które się w nich znajdują, oraz ich środki transportu nie podlegają przeszukaniu, rekwizycji, zajęciu ani egzekucji.

3. EUMM Georgia, jej mienie i majątek objęte są immunitetem jurysdykcyjnym, niezależnie od tego, gdzie i w czym posiadaniu się znajdują.

4. Archiwa i dokumenty EUMM Georgia są nietykalne zawsze i niezależnie od tego, gdzie się znajdują.

5. Korespondencja służbowa EUMM Georgia jest nietykalna. Korespondencja służbowa oznacza wszelką korespondencję związaną z misją i jej zadaniami.

6. W odniesieniu do nabywanych i przywożonych towarów, świadczonych usług oraz obiektów wykorzystywanych do celów misji, EUMM Georgia zwolniona jest z wszelkich opłat krajowych, regionalnych i lokalnych oraz podatków i należności o podobnym charakterze. EUMM Georgia nie jest zwolniona z płatności za świadczone usługi.

7. Państwo przyjmujące zezwala na przywóz artykułów przeznaczonych dla misji i zwalnia je z obowiązku uzyskiwania wszelkich zezwoleń przywozowych, wywozowych i tranzytowych, licencji i zwalnia je z wszelkich ceł, opłat, opłat drogowych, podatków i opłat o podobnym charakterze innych niż opłaty za przechowywanie, przewóz i inne świadczone usługi.

Artykuł 6

Przywileje i immunitety przyznane personelowi EUMM Georgia przez państwo przyjmujące

1. Personel EUMM Georgia nie podlega aresztowaniu ani zatrzymaniu w żadnej formie, zgodnie z prawem międzynarodowym.

2. Dokumenty, korespondencja i mienie personelu EUMM Georgia są nietykalne, z wyjątkiem przypadku przedsięwzięcia środków egzekucyjnych dozwolonych na mocy ust. 6 niniejszego artykułu.

3. Personel EUMM Georgia korzysta z immunitetu od jurysdykcji karnej państwa przyjmującego niezależnie od okoliczności. Immunitet od jurysdykcji karnej, z którego korzysta personel EUMM Georgia, może zostać uchylony przez zainteresowane państwo wysyłające lub instytucję UE w zależności od przypadku. Uchylenie takie musi zawsze mieć formę wyraźnego oświadczenia.

4. Personel EUMM Georgia korzysta z immunitetu od jurysdykcji cywilnej i administracyjnej państwa przyjmującego w odniesieniu do wypowiedzi ustnych lub pisemnych i wszystkich działań podjętych przez niego podczas pełnienia funkcji służbowych. Dowódca sił UE oraz właściwy organ państwa wysyłającego lub instytucja UE są niezwłocznie informowani o każdym przypadku wszczęcia przed sądem państwa przyjmującego postępowania cywilnego przeciwko personelowi EUMM Georgia. Przed wszczęciem postępowania sądowego szef misji oraz właściwy organ państwa wysyłającego lub instytucja UE przedkłada sądowi dokument stwierdzający, czy działanie, o którym mowa, zostało podjęte przez personel EUMM Georgia podczas pełnienia funkcji służbowych. Jeśli dane działanie mieściło się w ramach pełnienia funkcji służbowych, nie wszczyna się postępowania i zastosowanie mają postanowienia art. 17. Jeśli dane działanie nie mieściło się w ramach pełnienia funkcji służbowych, możliwe jest wszczęcie postępowania. Oświadczenie szefa misji oraz właściwego organu państwa wysyłającego lub instytucji UE jest wiążące dla sądu państwa przyjmującego, który nie może go zakwestionować.

Wszczęcie postępowania przez członka personelu EUMM Georgia uniemożliwia mu powoływanie się na immunitet jurysdykcyjny w stosunku do powództw wzajemnych powiązanych bezpośrednio z powództwem głównym.

5. Członkowie personelu EUMM Georgia nie są zobowiązani do składania zeznań w charakterze świadków.

6. W stosunku do członka personelu EUMM Georgia nie mogą być przedsięwzięte żadne środki egzekucyjne z wyjątkiem przypadków, w których wszczęto przeciwko niemu postępowanie cywilne niepowiązane z wykonywaniem funkcji służbowych. Mienie członka personelu EUMM Georgia nie podlega zajęciu w celu wykonania wyroku, postanowienia lub nakazu sądowego jeśli szef misji poświadczy, iż jest ono niezbędne do wykonywania jego funkcji służbowych. W postępowaniu cywilnym personel EUMM Georgia nie podlega ograniczeniu wolności osobistej ani innym środkom przymusu.

7. Immunitet członka personelu EUMM Georgia od jurysdykcji państwa przyjmującego nie uchyla w stosunku do niego jurysdykcji odpowiedniego państwa wysyłającego.

8. Personel EUMM Georgia nie podlega w zakresie usług świadczonych na rzecz EUMM Georgia przepisom o ubezpieczeniach społecznych, które mogą obowiązywać w państwie przyjmującym.

9. Personel EUMM Georgia zwolniony jest z wszelkich form opodatkowania wynagrodzenia i honorariów wypłacanych przez EUMM Georgia lub państwo wysyłające, a także wszelkich innych dochodów pochodzących spoza państwa przyjmującego.

10. Państwo przyjmujące, w zgodzie z ustawami i przepisami, które może wydać, zezwala na przywóz i udziela zwolnienia z wszelkich opłat celnych, podatków i innych należności o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat za przechowywanie, przewóz i podobne usługi, w odniesieniu do przedmiotów przeznaczonych do osobistego użytku personelu EUMM Georgia. Państwo przyjmujące zezwala również na wywóz takich przedmiotów. W przypadku towarów zakupionych lub usług zakontraktowanych na rynku krajowym, personel EUMM Georgia jest zwolniony z podatku VAT (cena nie może zawierać podatku VAT) i innych podatków, zgodnie z przepisami prawa państwa przyjmującego.

11. Osobisty bagaż personelu EUMM Georgia jest zwolniony z kontroli, chyba że istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że zawiera on przedmioty, które nie są przeznaczone do osobistego użytku personelu EUMM Georgia, lub przedmioty, których przywóz lub wywóz jest zabroniony przez prawo państwa przyjmującego lub podlega przepisom tego państwa dotyczącym kwarantanny. W takich wypadkach kontrola jest przeprowadzana jedynie w obecności danego członka personelu EUMM Georgia lub upoważnionego przedstawiciela EUMM Georgia.

Artykuł 7

Personel miejscowy

Personel miejscowy korzysta z przywilejów i immunitetów tylko w zakresie przyznanym mu przez państwo przyjmujące. Państwo przyjmujące sprawuje jurysdykcję nad tym personelem w taki sposób, aby nadmiernie nie zakłócać wypełniania przez niego funkcji związanych z misją.

Artykuł 8

Zwolnienia z podatków stosowane wobec wykonawców

1. Dostarczanie EUMM Georgia towarów lub świadczenie usług na rzecz tej misji jest zwolnione z podatków pośrednich (cena nie może zawierać podatku).

2. Przywóz przez wykonawcę towarów nabytych na potrzeby działalności EUMM Georgia jest zwolniony ze wszystkich opłat celnych, w tym podatku VAT.

3. EUMM Georgia nie ponosi żadnej odpowiedzialności wobec władz państwa przyjmującego za jakiegokolwiek przypadki

nieprzestrzegania przez wykonawcę gruzińskich przepisów podatkowych.

4. Ministerstwo finansów Gruzji we współpracy z EUMM Georgia opracowuje rozwiązania umożliwiające wprowadzenie przewidzianych w niniejszym artykule zwolnień z podatków.

Artykuł 9

Uprawnienia dyscyplinarne

Właściwe organy państwa wysyłającego mają prawo w pełni sprawować na terytorium państwa przyjmującego uprawnienia dyscyplinarne przyznane im na mocy prawa państwa wysyłającego w stosunku do całego personelu EUMM Georgia podlegającego odpowiednim przepisom państwa wysyłającego.

Artykuł 10

Bezpieczeństwo

1. Państwo przyjmujące, korzystając z własnych środków, przyjmuje pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo personelu EUMM Georgia.

2. W tym celu państwo przyjmujące stosuje wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa EUMM Georgia i jej personelu. Jakikolwiek postanowienia szczególnie zaproponowane przez państwo przyjmujące uzgadnia się przed ich realizacją z szefem misji. Państwo przyjmujące zezwala na wszelkie działania związane z ewakuacją medyczną personelu EUMM Georgia i udziela nieodpłatnie wsparcia w tym zakresie. W razie konieczności dokonywane są dodatkowe uzgodnienia, o których mowa w art. 20.

Artykuł 11

Umundurowanie

1. Członkowie personelu EUMM Georgia noszą mundury krajowe lub ubrania cywilne wyraźnie oznakowane emblematem EUMM Georgia.

2. Noszenie munduru podlega regułom wydanym przez szefa misji.

Artykuł 12

Współpraca i dostęp do informacji

1. Państwo przyjmujące zapewnia pełną współpracę i wsparcie EUMM Georgia i jej personelowi.

2. Jeżeli jest to pożądane i niezbędne w celu wypełnienia zadań EUMM Georgia, państwo przyjmujące zapewnia personelowi EUMM Georgia skuteczny dostęp do:

— budynków, obiektów, miejsc i pojazdów służbowych, których państwo przyjmujące jest właścicielem, które wynajmuje lub z których korzysta, związanych z mandatem EUMM Georgia,

— dokumentacji, materiałów i informacji znajdujących się pod kontrolą państwa przyjmującego niezbędnych do wypełnienia mandatu EUMM Georgia.

W razie konieczności dokonywane są dodatkowe uzgodnienia, o których mowa w art. 20.

3. Szef misji i państwo przyjmujące regularnie konsultują się wzajemnie i przyjmują stosowne środki, aby zapewniać bliską i wzajemną współpracę na każdym odpowiednim szczeblu. Państwo przyjmujące wyznacza oficera łącznikowego przy EUMM Georgia.

Artykuł 13

Wsparcie państwa przyjmującego i zawieranie umów

1. Państwo przyjmujące zgadza się na udzielenie EUMM Georgia, na jej prośbę, pomocy w pozyskaniu odpowiednich obiektów.

2. Państwo przyjmujące udostępnia nieodpłatnie, w miarę potrzeb i możliwości, obiekty, których jest właścicielem, w zakresie potrzebnym do prowadzenia przez EUMM Georgia działań administracyjnych i operacyjnych.

3. W zakresie swoich możliwości, państwo przyjmujące udziela pomocy i wsparcia w przygotowaniu, utworzeniu, realizacji i utrzymaniu misji, w tym umożliwia ekspertom z EUMM Georgia wspólne korzystanie ze swoich obiektów i sprzętu.

4. Państwo przyjmujące udziela pomocy i wsparcia misji na takich samych warunkach, na jakich udziela pomocy i wsparcia swoim obywatelom.

5. EUMM Georgia posiada wszelkie umocowania prawne zgodnie z prawem i przepisami państwa przyjmującego niezbędne do wypełniania swojej misji, a w szczególności do otwierania rachunków bankowych oraz do nabywania i zbywania ruchomości, a także do występowania jako strona w postępowaniu sądowym.

6. Prawo mające zastosowanie do umów zawieranych przez EUMM Georgia w państwie przyjmującym są określane w odpowiednich umowach.

7. Umowa może przewidywać, że do sporów wynikających z jej stosowania ma zastosowanie procedura rozstrzygania sporów, o której mowa w art. 17 ust. 3 i 4.

8. Państwo przyjmujące ułatwia wykonanie umów zawartych przez EUMM Georgia w celu prowadzenia swojej działalności z podmiotami gospodarczymi.

Artykuł 14

Zmiany w obiektach

1. EUMM Georgia jest upoważniona do budowy, przebudowy i wprowadzania innych zmian w obiektach, w zależności od wymogów operacyjnych.

2. Państwo przyjmujące nie może żądać od EUMM Georgia żadnego odszkodowania za wspomnianą budowę, przebudowę lub zmiany.

Artykuł 15

Śmierć członka personelu EUMM Georgia

1. Szef misji ma prawo objąć nadzór nad odesłaniem zwłok zmarłych członków personelu EUMM Georgia oraz ich mienia osobistego do kraju pochodzenia, jak również podjąć odpowiednie działania w tym zakresie.

2. Nie przeprowadza się sekcji zwłok zmarłych członków EUMM Georgia bez zgody zainteresowanego państwa oraz obecności przedstawiciela EUMM Georgia lub przedstawiciela zainteresowanego państwa.

3. Państwo przyjmujące oraz EUMM Georgia współpracują w jak najpełniejszym zakresie w celu szybkiego odesłania zwłok zmarłego członka personelu EUMM Georgia do kraju pochodzenia.

Artykuł 16

Przekazywanie informacji

1. EUMM Georgia może instalować i obsługiwać nadawcze i odbiorcze stacje radiowe, jak również systemy satelitarne. EUMM Georgia współpracuje z właściwymi organami państwa przyjmującego w celu uniknięcia konfliktu w korzystaniu z odpowiednich częstotliwości. Państwo przyjmujące udostępnia zakres częstotliwości bez pobierania opłat.

2. EUMM Georgia korzysta z prawa do nieograniczonej komunikacji radiowej (włącznie z satelitarnymi, ruchomymi i przenośnymi aparatami radiowymi), telefonicznej, telegraficznej, faksowej i za pomocą innych środków, jak również z prawa do instalowania urządzeń niezbędnych do utrzymania takiej komunikacji w ramach obiektów EUMM Georgia i pomiędzy nimi, włącznie z kładzeniem kabli i linii naziemnych do celów przeprowadzenia swojej działalności.

3. W obrębie swoich obiektów EUMM Georgia może podjąć działania niezbędne do przekazywania poczty adresowanej do EUMM Georgia lub jej personelu i przez nich nadawanej.

Artykuł 17

Roszczenia odszkodowawcze z tytułu śmierci, obrażeń ciała, szkody i straty

1. EUMM Georgia ani jej personel nie ponoszą odpowiedzialności za szkody ani straty dotyczące mienia cywilnego ani państwowego, które związane są z potrzebami operacji lub powstają w wyniku działalności związanych z niepokojami społecznymi lub ochroną EUMM Georgia.

2. W celu osiągnięcia ugody roszczenia odszkodowawcze z tytułu szkód lub strat dotyczących mienia cywilnego lub państwowego nieobjętych postanowieniami ust. 1 oraz roszczenia odszkodowawcze z tytułu śmierci lub obrażeń ciała oraz z tytułu szkód lub strat dotyczących mienia EUMM Georgia są przekazywane EUMM Georgia przez właściwe organy państwa przyjmującego, w przypadku roszczeń odszkodowawczych wniesionych przez osoby prawne lub fizyczne z państwa przyjmującego, lub kierowane do właściwych organów państwa przyjmującego, w przypadku roszczeń odszkodowawczych wniesionych przez EUMM Georgia.

3. Jeśli zawarcie ugody jest niemożliwe, roszczenie odszkodowawcze przedkłada się komisji ds. roszczeń złożonej z jednakowej liczby przedstawicieli EUMM Georgia i przedstawicieli państwa przyjmującego. Ugodę osiąga się na zasadzie wspólnego porozumienia.

4. Jeśli niemożliwe jest osiągnięcie ugody w ramach komisji ds. roszczeń, spór:

a) w przypadku roszczeń w wysokości 40 000 EUR lub poniżej tej kwoty rozstrzygany jest na drodze dyplomatycznej pomiędzy przedstawicielami państwa przyjmującego i UE;

b) w przypadku roszczeń powyżej kwoty określonej w lit. a) jest wnoszony przed sąd arbitrażowy, którego decyzja jest wiążąca.

5. Sąd arbitrażowy składa się z trzech arbitrów, z których jeden jest wyznaczany przez państwo przyjmujące, jeden przez EUMM Georgia, a trzeci wyznaczany jest wspólnie przez państwo przyjmujące i EUMM Georgia. Jeśli jedna ze stron nie wyznaczy arbitra w terminie dwóch miesięcy lub w przypadku braku zgody pomiędzy państwem przyjmującym a EUMM Georgia co do wyznaczenia trzeciego arbitra, jest on wyznaczany przez prezesa Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich.

6. EUMM Georgia oraz organy administracyjne państwa przyjmującego dokonują uzgodnień administracyjnych w celu określenia zakresu uprawnień komisji ds. roszczeń oraz sądu arbitrażowego, procedur obowiązujących w postępowaniu przed tymi organami oraz zasad wnoszenia roszczeń.

Artykuł 18

Współpraca i spory

1. Wszelkie kwestie zaistniałe w związku ze stosowaniem niniejszej umowy są rozpatrywane wspólnie przez przedstawicieli EUMM Georgia oraz właściwe organy państwa przyjmującego.

2. W przypadku braku wcześniejszego rozstrzygnięcia spory dotyczące wykładni lub stosowania niniejszej umowy rozstrzygane są wyłącznie na drodze dyplomatycznej przez przedstawicieli państwa przyjmującego i przedstawicieli UE.

Artykuł 19

Inne postanowienia

1. W przypadkach gdy niniejsza umowa odnosi się do przywilejów, immunitetów i praw EUMM Georgia i jej personelu, rząd państwa przyjmującego odpowiada za ich wprowadzenie w życie i poszanowanie przez właściwe władze lokalne państwa przyjmującego.

2. Żadne z postanowień niniejszej umowy nie ma na celu ustanowienia odstępstwa i nie może być interpretowane jako ustanawiające odstępstwo od praw, które mogą przysługiwać na mocy innych umów państwu członkowskiemu UE lub jakiegokolwiek innemu państwu wnoszącemu wkład w EUMM Georgia.

Artykuł 20

Uzgodnienia wykonawcze

Do celów niniejszej umowy kwestie operacyjne, administracyjne i techniczne mogą być przedmiotem osobnych uzgodnień pomiędzy szefem misji a organami administracyjnymi państwa przyjmującego.

Artykuł 21

Postanowienia końcowe

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie w dniu otrzymania przez strony drogą dyplomatyczną ostatniej pisemnej notyfikacji stwierdzającej, iż wewnętrzne procedury stron niezbędne do wejścia w życie umowy zostały zakończone.

2. Niezależnie od ust. 1, postanowienia art. 4 ust. 8, art. 5 ust. 1–3, art. 5 ust. 6, art. 5 ust. 7, art. 6 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 6 ust. 4, art. 6 ust. 6, art. 6 ust. 8–10, art. 14 i art. 17 uznaje się za obowiązujące od dnia rozmieszczenia pierwszego członka personelu EUMM Georgia, jeśli data ta jest wcześniejsza niż data wejścia w życie niniejszej umowy.

3. Zmiany i poprawki do niniejszej umowy są wprowadzane za wspólną pisemną zgodą stron. Zmiany i poprawki są wprowadzane na mocy odrębnych protokołów, stanowiących integralną część niniejszej umowy, i wchodzi w życie zgodnie z zasadą określoną w art. 21 ust. 1 niniejszej umowy.
4. Niniejsza umowa pozostaje w mocy do czasu, gdy jedna ze stron poinformuje drugą stronę na piśmie o zamiarze jej rozwiązania. Rozwiązanie niniejszej umowy wchodzi w życie sześć miesięcy od daty otrzymania takiej informacji. Rozwiązanie niniejszej umowy nie ma wpływu na prawa lub obowiązki wynikające ze stosowania niniejszej umowy przed jej rozwiązaniem.

Sporządzono w Brukseli, dnia 3 listopada 2008 r. w dwóch egzemplarzach w języku angielskim.

W imieniu Unii Europejskiej

W imieniu Gruzji
